

5. Hafta: Gıda Sanayiinin Türkiye Ekonomisindeki Yeri ve Önemi

Türkiye Gıda sanayi, gayrisafi milli hasıla içerisinde 350 milyar liraya yaklaşan payı, kayıtlı 70 bini aşan işletmesi ve toplam 400 bini aşan çalışan sayısı ile Türkiye ekonomisinin en büyük imalat sanayilerinden biri haline gelmiştir. Gıda, içki, tütün ve tütün mamulleri tüketim malı üreten sanayiler grubundadır.

Gıda sanayileri, Hammaddesini tarımdan alan, tarımsal hammaddeye değişik hazırlama, işleme, muhafaza ve ambalajlama teknikleri uygulayan ve böylece dayanıklı ve tüketimi hazır hale getiren sanayidir.

Birçok sanayi dalını içinde bulunduran gıda sanayi;

- Ürünlerinin yüksek katma değer sağlaması,
- Sektörler arası çalışmanın çok yoğun olarak yapılabilmesine olanak vermesi,
- Dış ticaret ve istihdam olanakları bakımından ülke ekonomisine çeşitli katkılarda bulunmaktadır.

Özellikle tüketimi, yurt içi üretimle karşılamayı hedefleyen gıda sanayi

- Emek yoğun olarak çalışmakta ve
- İstihdam sağlamada önemli bir sanayi dalı olarak görülmektedir.

Türkiye ekonomisi içinde gıda ve içecek sanayi gayrisafi yurt içi hasılanın %20'ini oluşturmaktadır. 2010-2015 dönemleri arasında gıda ve içecek sanayinin değeri oransal olarak %16,2 düzeyinde artmıştır.

Gıda ve içecek işletmelerinin sayısı 27,6 binden 70 bine yükselmiştir.

Gıda işletmelerinin imalat sanayi işletmeleri içindeki payı %9,8-12,5 arasındadır.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı verilerine göre (11.10.2016 tarihli), kayıtlı gıda ve gıda ile temas eden madde ve malzemeleri üreten işletme sayısı 71.777, satış yapan işletme sayısı 307.009 ve toplu tüketim yeri ise 245.194 olarak belirtilmiştir.

Türkiye gıda ve içecek sanayi dış ticarete net fazlaya sahiptir. 2015 yılında sektör ihracatı 10.2 milyar dolar olurken, ithalat 5.1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Gıda ve içecek sanayi dış ticaret karşılama oranı %185-200 olarak yüksek bir oranda gerçekleşmiştir.

Gıda ve içecek sanayinde özel sektör kuruluşlarının büyük payı bulunmaktadır. Sektör içinde farklı yoğunlaşma düzeyleri söz konusudur. OLİGOPOL PİYASA hakimiyeti söz konusudur.

Teknoloji yönüyle gıda sektöründe işletmelerin sadece %30'nun teknolojik yenilik yaptığı, geriye kalan %70'inin yapmadığı belirtilmektedir. Sektörün Ar-Ge harcamaları artış göstermesine karşın, imalat sanayi içindeki payının %6,5'ten %3,7'e düşmüştür.

Gıda perakendeciliği Türkiye’de gelişmiştir. Perakende pazarı içinde **%52 paya sahip gıda perakendeciliğinin** yıllık %9 büyüme ile 2017 yılına kadar 233 milyar dolara ulaşması beklenmektedir. Bu alanda 5 firmanın pazar payı %61’dir.

İmalat sanayi içinde yabancı sermayeli gıda ve içecek işletmelerinin oranı %10’dur. (Değer olarak oran%19)

Özetle, Türkiye Gıda Sektöründe;

- ✓ Faaliyet gösteren her **100 firmadan 1,9’u**
- ✓ En Büyük **1000 Sanayi Kuruluşu** listesindeki **136 kuruluş,**
- ✓ En Büyük **500 Şirket** listesindeki **39 şirket,**
- ✓ **En Hızlı Büyüyen 100 Şirketi** listesindeki **10 şirket** gıda alanında. Türkiye’deki **kayıtlı çalışan her 100 kişiden 2,5’i** gıda sanayi sektöründe çalışıyor.
- ✓ Ödenen her 1000 TL’lik, **Kurumlar Vergisinin 19 TL’sini, Gelir Vergisinin 7 TL’sini,** gıda sanayi sektörü ödüyor
- ✓ Özel sektörde faaliyet gösteren firmaların **vergi öncesi karlarının %1,7’sini** gıda sanayi sektörü yapıyor.

Gıda ve içeceğin tüketim harcamaları içindeki oranı %20-25’i arasında değişmektedir.

Ekonomik gelişmelerle birlikte Türkiye’de gıda tüketim yapıları da değişim (**gelir, yaşam kalitesi, eğitim, işgücüne katılım derecesi, şehirleşme,** vb. nedenlerle) göstermektedir.

Düşük gelir grubunun gıda ve alkolsüz içecekler harcamasına ayırdığı pay %30,2’dir.

Yüksek gelir grubu hane halkının ayırdığı pay ise %14,6’dir.